

LIETUVOS SVEIKATOS MOKSLŲ UNIVERSITETAS

KAUNO MEDICINOS UNIVERSITETAS

PATVIRTINTA
Kauno medicinos
universiteto Senato
2004 m. gruodžio 17 d.
Nutarimu Nr. 3-11

ATNAUJINTA
2016 m. spalio 27 d.

L I T I N I N E I N F E K C I N I L I G Ų E P I D E M I O L O G I J A

DOKTORANTŲ ROS STUDIJŲ DALYKO PROGRAMA

Dalyko programos koordinatorius:

Profilaktinės medicinos katedros prof. habil. dr. Abdonas Tamošius

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard parašas

Padaliniai, dalyvaujantys dalyko programoje:

1. Onkologijos klinika, vadov prof. dr. Elona Juozaitytė

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard parašas

2. Pulmonologijos ir imunologijos klinika, vadovas prof. dr. Raimundas Sakalauskas

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard parašas

3. Profilaktinės medicinos katedra, ved ją prof. dr. Linas Šumskas

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard parašas

4. Endokrinologijos institutas, prof. dr. Rasa Verkauskienė

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard parašas

5. Neurologijos klinika, vadov prof. habil. dr. Daiva Rastenytė

padalinio pavadinimas, vadovo pareigos, pedagoginis vardas, mokslo laipsnis, vardas, pavard parašas

Kaunas, 2016 m.

Dalyko programos duomenys

Moksl sritis	Biomedicinos mokslai
Moksl o kryptis (kodas)	Visuomen s sveikata – 09
Dalyko pavadinimas	L tini neinfekcini lig epidemiologija
Programos apimtis	160 val. (6 ECTS kreditai)
Paskaitos	38 val.
Seminarai	27 val.
Praktiniai darbai	12 val.
Savarankiškas darbas	83 val.

Eil. Nr.	Padalinys (klinika/katedra)	Kontaktini valand skai ius
1.	Profilaktin s medicinos katedra	61
2.	Onkologijos klinika	4
3.	Pulmonologijos klinika	2
4.	Endokrinologijos institutas	5
5.	Neurologijos klinika	5
Iš viso		77

Dalyko programos rengimo grup

Eil. Nr.	Pedagoginis vardas, vardas, pavard	Pareigos	Telefonas (darbo)	Elektroninio pašto adresas
1.	Prof.habil. dr. Abdonas Tamoši nas	Profesorius	302886	abdonas.tamosiunas@ismuni.lt
2.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis	Profesorius	242920	apolinaras.zaborskis@ismuni.lt
3.	Prof.dr. Aurelijus Veryga	Profesorius	242901	aurelijus.veryga@gmail.com
4.	Prof.habil.dr. Daiva Rastenyt	Profesor	326039	daiva.rastenyte@ismuni.lt
5.	Prof.dr. Art ras In i ra	Profesorius	326726	arturas.inciura@kaunoklinikos.lt
6.	Prof.dr. Elona Juozaityt	Profesor	326726	elona.juozaityte@kaunoklinikos.lt
7.	Prof.dr. Raimundas Sakalauskas	Profesorius	326953	raimundas.sakalauskas@kaunoklinikos.lt
8.	Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga	Profesorius	242919	zilvinas.padaiga@ismuni.lt
9.	Prof.dr. J rat Klumbien	Profesorius	242921	jurate.klumbiene@ismuni.lt
10.	Prof.dr. Janina Petkevi ien	Profesor	242922	janina.petkeviciene@ismuni.lt
11.	Dr. Džilda Veli kien	Profesor	798607	dzilda.velickiene@ismuni.lt

Dalyko programos aprašas:

1. Dalyko programos poreikis.

Visuomenės sveikatos mokslų bei praktikos pažanga dvidešimtajame amžiuje sudarė sąlygas suvaldyti infekcijos bei aplinkos taršos sukeltas ligų epidemijas. Tačiau, tuo pačiu metu socialinai-ekonominė pažanga neigiamai takojusi žmonėms gyvenant tiek ekonomiškai išsivysčiusiose, tiek ir skurstančiose šalyse, kur dėl greitesnio gyvenimo tempo, fizinio aktyvumo mažėjimo, sotaus valgybos galimybių atsiradimo mitybiniai biologiniai ir elgesiniai lėtiniai neinfekciniai ligų (LNL) rizikos veiksniai, pasireiškėdami arterinio kraujospūdžio, lipidų, angliavandenių apykaitos sutrikimais, hipodinamija, padidėjusi kūno masė. Dvidešimtojo amžiaus pabaigoje LNL tapo globalia žmonijos sveikatos problema, reikalaujanti neatidėliotinų priemonių šiai epidemijai sustabdyti bei sumažinti milijoniškai socialinai ir ekonominiai krivėse šalių sveikatos priežiūros sistemoms.

LNL epidemiologijos žinios padės vis specialybių sveikatos profesionalams suvokti LNL vystymosi rizikos koncepcijas, jos pritaikymo galimybes LNL rizikos mažinimui individo bei populiacijos lygmenyse, o tuo pačiu ir bitybų sveikatos sistemoje atitinkamą dėmesį skirti šių ligų profilaktikai. Ši studijų programa visų pirma skirta Visuomenės sveikatos krypties doktorantams, tačiau yra rekomenduotina ir kitoms krypties sveikatos mokslų doktorantų studijoms.

2. Dalyko programos tikslai.

Pagrindinis programos tikslas – gilinti doktorantų supratimą apie LNL vystymosi riziką bei suvokimą apie šios rizikos mažinimo galimybes šiuolaikinėje sveikatos sistemoje globaliu, Europos regiono bei Lietuvos mastu.

Programos uždaviniai:

a) Taikant epidemiologijos mokslų bei rodymais pagrįstos medicinos principus tobulinti gebėjimus, skirtus gyventojų sveikatos būklės efektyviam vertinimui lėtiniai neinfekciniai ligų atžvilgiu.

b) Sisavinti lėtiniai neinfekciniai ligų išsivystymo rizikos vertinimo metodus.

c) Susipažinti su lėtiniai neinfekciniai ligų rizikos mažinimo galimybėmis variuose amžiaus perioduose.

d) Suvokti integruotas lėtiniai neinfekciniai ligų profilaktikos teorinius bei praktinius gyvenimo principus.

3. Dalyko programos sandara, turinys ir studijų metodai.

Lėtiniai neinfekciniai ligų epidemiologijos programoje nagrinėjamos šiuolaikinės žinios apie LNL rizikos veiksnius vaikų ir suaugusiųjų populiacijose, pristatoma LNL vystymosi rizikos koncepcija, detaliai aptariama pagrindinė LNL (kraujotakos sistemos, piktybinis navikas, lėtinis plaučių ligas, cukrinio diabeto) epidemiologija bei profilaktikos galimybės, pristatomi šios problemos nagrinėjimo statistiniai metodai. Dalyko programa užbaigiama parengtos Lietuvos LNL epidemiologijos ir profilaktikos tematika pristatymu.

Studijų metodai: informaciniai (paskaitos), praktiniai (seminarai), kurybiniai (individualios užduotys, esė), savarankiškas darbas (mokslinės literatūros analizė).

4. vertinimas

Suminis balas: 100% = 10% dalyvavimas auditoriniuose užsiėmimuose + 30% individualusis (nemažiau 10 psl., 2500 žodžių), + 30% darbas auditoriniuose užsiėmimuose, esė užduoties pristatymas grupėje, dalyvavimas diskusijose, 30% baigiamasis patikrinimas (3 teoriniai klausimai).

Pastaba. Praleidus daugiau kaip 30% auditorinių užsiėmimų, balas už dalyvavimą neskaičiuojamas.

TEORIN DALIS

Eil. Nr.	Paskaitos pavadinimas	Trukm	D stytojas
1.	L tin s neinfekcin s ligos kaip globali sveikatos problema bei rizikos koncepcija	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
2.	Širdies ir kraujagysli lig vystymosi ir plitimo ypatumai tarp vyr ir moter	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
3.	Naujausios mokslin s žinios apie IŠL etiologij , jos rizikos veiksnius	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
4.	Biologiniai LNL rizikos veiksniai vaikyst je ir paauglyst je	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
5.	Elgesiniai LNL rizikos veiksniai vaikyst je ir paauglyst je	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
6.	Jaun žmoni gyvensenos ir elgesio tyrimai	2 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
7.	Galvos smegen kraujotakos sutrikimai kaip socialin problema	2 val.	Prof.habil.dr. Daiva Rastenyt
8.	Piktybini navik epidemiologija pasaulyje ir piktybini navik profilaktika	2 val.	Prof.dr. Arturas In i ra
9.	V žio kontrol s programa	2 val.	Prof.dr. Elona Juozaityt
10.	L tin obstrukcin plau i liga ir plau i v žys	2 val.	Prof.dr. K stutis Malakauskas
11.	Cukrinis diabetas: dažnis, tendencijos, priežastys, prevencija	2 val.	Doc. dr. Džilda Veli kien
12.	Arterin s hipertenzijos epidemiologija	2 val.	Prof.dr. J rat Klumbien
13.	Mitybos ryšio su l tin mis neinfekcin mis ligomis mokslinis pagrindimas	2 val.	Prof.dr. Janina Petkevi ien
14.	PSO ir Europos S jungos iniciatyvos siekiant sumažinti su mityba susijusi l tini lig paplitim	2 val.	Prof.dr. Janina Petkevi ien
15.	Sveikatos ir sveikatos prieži ros prieinamumo socialiniai ir ekonominiai skirtumai	2 val.	Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga
16.	Pagrindin s širdies ir kraujagysli lig epidemiologini tyrim r šys bei tyrim rezultat panaudojimo galimyb s	2 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
17.	Tabako ir alkoholini g rim vartojimo pro iai, taka sveikatai, efektyvios kontrol s strategijos	3 val.	dr. Mindaugas Štelem kas
18.	Epidemiologiniai fizinio aktyvumo ir jo takos sveikatai tyrimai	2 val.	Doc. dr. Vilma Kriau ionien

TEORIN -PRAKTIN DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukm	D stytojas
1.	Sergamumo ir mirtingumo nuo širdies ir kraujagysli lig rodikli paieška ir analiz	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
2.	IŠL rizikos vertinimas	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
3.	Pagrindini statistini metod panaudojimas analizuojant konkretaus epidemiologinio tyrimo duomenis	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
4.	Šeimos ir mokyklos aplinkos veiksnii tyrimas	3 val.	Prof.habil.dr. Apolinaras Zaborskis
5.	Pirmin galvos smegen insulto profilaktika ir informacini sistem panaudojimo galimyb s	3 val.	Prof.habil.dr. Daiva Rastenyt
6.	Priklausomyb s, j gydymo ir prevencijos galimyb s	3 val.	dr. Mindaugas Štelem kas
7.	Cukrinio diabeto kontrol s ir komplikacij profilaktikos principai	3 val.	Doc. dr. Džilda Veli kien
8.	Moksliniais rodymais pagr sta arterin s hipertenzijos kontrol	3 val.	Prof.dr. J rat Klumbien
9.	Socialini ir ekonomini sveikatos ir sveikatos prieži ros skirtum mažinimo galimyb s	3 val.	Prof.habil.dr. Žilvinas Padaiga

PRAKTIN DALIS

Eil. Nr.	Seminaro temos pavadinimas	Trukm	D stytojas
1.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Prof.habil.dr. Abdonas Tamoši nas
2.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Prof.dr. Janina Petkevi ien
3.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Prof.dr. J rat Klumbien
4.	Es pristatymas ir diskusija pristatom darb tematika	3 val.	Doc. dr. Vilma Kriau ionien

SAVARANKIŠKAS DARBAS

Pasiruošimas auditoriniams užsi mimams, egzaminui, es parengimas.

Rekomenduojama literatūra

Eil. Nr.	Leidinio pavadinimas	Leidinio autorius	Leidimo metai ir leidykla
1.	Global status report on noncommunicable diseases	WHO	2014, WHO/HQ Geneva
2.	The European Health report 2012: charting the way to well-being		2013, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen
3.	Global burden of disease and risk factors	A.Lopez, C.D.Mathers et.al.	Oxford University Press and World Bank
6.	A strategy to prevent chronic disease in Europe: a focus on public health action - CINDI vision	WHO	2004, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen
7.	Lietuvos sveikatos priežiūra Europos Sąjungos ir pasaulio kontekste	V.Grabauskas	2010, Lietuvos sveikatos sektorius amžius sandoroje, p.84-103
8.	Core health indicators in the WHO European Region. Special focus: noncommunicable diseases	WHO	2013, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen
9.	Global Action Plan for implementation of Noncommunicable disease prevention and control 2014-2025	WHO	2013, WHO/HQ, Geneva
10.	Implementing a Health 2020 vision: governance for health in the 21-st century-making it happen	I.Kikbusch	2013, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen
11.	World Health Organization. Alcohol in the European Union Consumption, harm and policy approaches. http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0003/160680/e96457.pdf	Peter Anderson, Lars Møller and Gauden Galea.	2012, WHO
12.	Alkoholio kontrolės politikos vertinimas, alkoholio vartojimo daromos žalos vertinimas. http://issuu.com/larisajakovuk/docs/leidinys_alkoholio	Veryga A., Prochorskas R., Štelemkas M.	2013, Valstybinis psichikos sveikatos centras.
13.	World Lung Foundation, American Cancer Society. http://www.cancer.org/research/researchprogram/funding/internationaltobaccocontrol/itc-tobacco-atlas	Eriksen M., Mackay J., Ross H. The Tobacco Atlas 4th Edition.	2013
14.	SCORE performance in Central and Eastern Europe and former Soviet Union: MONICA and HAPIEE results.	Vikhireva O, Pajak A, Broda G, Malyutina S, Tamosiunas A, Kubinova R, et al.	2013 Jun 20. Eur Heart J. [Epub ahead of print]
15.	Cardiovascular risk factors and cognitive function in middle aged and elderly Lithuanian urban population: results from the HAPIEE study.	Tamosiunas A, Baceviciene M, Reklaitiene R, Radisauskas R, Jureniene K, Azaraviciene A, et al.	2012, BMC Neurol.; 12:149. doi: 10.1186/1471-2377-12-149.
16.	Mortality in relation to smoking: 50 years' observations on male British doctors	Doll R, Peto R, Boreham J, et al.	2004 BMJ; 302:868-4
18.	Impact of age on the importance of systolic and diastolic blood pressures for stroke risk: the MONica, Risk, Genetics, Archiving, and Monograph (MORGAM) Project	Vishram JK, Borglykke A, Andreassen AH, Jeppesen J, Ibsen H, et al.	2012, Hypertension 60(5): 1117-23.
20.	Comparison of four definitions of the metabolic syndrome and odds of ischemic heart disease in the Lithuanian urban population.	Luksiene DI, Baceviciene M, Tamosiunas A, Reklaitiene R, Radisauskas R	2012 Jun, Int J Public Health. 57(3):543-50.
21.	Trends in prevalence, awareness, treatment, and control of hypertension, and the risk of mortality among middle-aged Lithuanian urban population in 1983-2009.	Reklaitiene R, Tamosiunas A, Virviciute D, Baceviciene M, Luksiene D	2012 Aug 31, BMC Cardiovasc Disord. 12:68. doi: 10.1186/1471-2261-12-68
22.	The interleukin-6 receptor as a target for	Interleukin-6 Receptor	2012 Mar 31, Lancet.

	prevention of coronary heart disease: a mendelian randomisation analysis	Mendelian Randomisation Analysis (IL6R MR) Consortium, Hingorani AD, Casas JP.	379(9822):1214-24. doi: 10.1016/S0140-6736
23.	2013 ESH/ESC Guidelines for the management of arterial hypertension	ESH-ESC Guidelines Committee	2013, Journal of Hypertension 31:1281–1357
24.	The North Karelia Project: from community intervention to national activity in lowering cholesterol levels and CHD risk	Puska Pekka	1999, Eur Heart J 1(Suppl.S): S9-S13
25.	Coronary heart disease epidemiology. From aetiology to public health.	Ed. Marmot M., Elliot P.	2005, Oxford University Press 935 p.
26.	Social determinants of health and well-being among young people. Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) study: international report from the 2009/2010 survey. Copenhagen, WHO Regional Office for Europe, 2012 (Health Policy for Children and Adolescents, No. 6). Available from URL: http://www.hbsc.org/publications/international/ .	Currie C, Zanotti C, Morgan A, Currie D, de Looze M, Roberts C, Samdal O, Smith ORF, Barnekow V (Eds.)	2012, Copenhagen: WHO Regional Office for Europe
27.	The 2011 ESPAD Report. Substance use among students in 36 European countries. Available from URL: http://www.espad.org/Uploads/ESPAD_reports/2011/The_2011_ESPAD_Report_FULL_2012_10_29.pdf	Hibell B., Guttormsson U, Ahlström S, Balakireva O, Bjarnason T, Kokkevi A, Kraus L (Eds.).	2012, Stockholm: the Swedish Council for Information on Alcohol and Other Drugs (CAN)
28.	European strategy for child and adolescent health and development. Action tool. WHO, 2005. Available from URL: http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/Life-stages/child-and-adolescent-health/policy/european-strategy-for-child-and-adolescent-health-and-development	WHO	2005, WHO Regional Office for Europe, Copenhagen
29.	Child public health	Blair M, Steward-Brown S, Waterston T, Crowther R	2003, Oxford University Press
30.	Putting non-communicable diseases on the global agenda. Children and NCDs. Available from URL: http://www.ncdalliance.org/children		2014, The NCD Alliance
31.	A Focus on Children and Non-Communicable diseases (NCDs). Available from URL: http://ncdalliance.org/sites/default/files/rfiles/20110627_A_Focus_on_Children_&_NCDs_FIN_AL_2.pdf	Child-focused Working Group	2011, The NCD Alliance
32.	Lietuvos v žio registras, internetin prieiga: http://www.vuoi.lt/?457134211		
33.	EUROCARE. EUROCARE-4 database: Survival of cancer patients in Europe. Prieiga per internet : http://www.eurocare.it/Portals/0/CDEU4/Forms/		
34.	Global cancer statistics.	Jemal A, Bray F, Center MM, et al.	2011, J Clin CA Cancer 61:69.
35.	Principles of cancer screening: lessons from history and study design issues.	Croswell JM, Ransohoff DF, Kramer BS.	2010, Semin Oncol 37:202-15.
36.	Screening: evidence and practice.	Raffle A, Gray M.	2007, Oxford University Press
37.	Screening and Surveillance for the Early Detection of Colorectal Cancer and Adenomatous Polyps, 2008: A Joint Guideline from the American Cancer Society, the US Multi-Society Task Force on Colorectal Cancer,	Levin B, Lieberman DA, McFarland, et al.	

	and the American College of Radiology. CA Cancer J Clin. 2008;58.		
38.	American Cancer Society guidelines for breast screening with MRI as an adjunct to mammography.	Saslow D, Boetes C, Burke W, et al for the American Cancer Society Breast Cancer Advisory Group.	2007, CA Cancer J Clin. 57:75-89.
39.	American Cancer Society, American Society for Colposcopy and Cervical Pathology, and American Society for Clinical Pathology Screening Guidelines for the Prevention and Early Detection of Cervical Cancer.	Saslow D, Solomon D, Lawson H, et al.	2012 Mar 14, 2012 May-Jun, CA Cancer J Clin. 62(3):147-72. Epub
40.	Smith RA, Brooks D, Cokkinides V, Salsow D, Brawley OW. Cancer screening in the United States, 2013: A review of current American Cancer Society guidelines, current issues in cancer screening, and new guidance on cervical cancer screening and lung cancer screening. CA Cancer J Clin 2013, Mar-Apr;63:87-105. Accessed at http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.3322/caac.21174/full on April 23, 2013.		
41.	American Cancer Society lung cancer screening guidelines: CA Cancer Journal for Clinicians.	Wender R, Fontham E, Barrera E, et al.	2013 Jan 11, [Epub ahead of print].
42.	Cancer Control: Knowledge Into Action: WHO Guide for Effective Programmes: Module 4.		2008, WHO/HQ, Geneva
43.	Temporal and geographic trends in the global stroke epidemic.	Kim AS, Johnston SC	2013, Stroke 44(6 Suppl 1): S123-5.
44.	Changes in stroke epidemiology, prevention, and treatment.	Kinlay S	2011, Circulation 124(19): e494-6.
45.	Measuring and changing the quality of care via national registries.	Schwamm LH	2013, Stroke 44(6 Suppl 1):S132-5.
46.	Current registry studies of acute ischemic stroke.	Veltkamp R, Juttler E, Pfeffercom T et al	2012, Nervenarzt. 83(10): 1270-4.
47.	The European Lung White Book.		2013, European Respiratory Society
48.	Temporal and geographic trends in the global stroke epidemic.	Kim AS Johnston SC	2013, Stroke 44(6 Suppl 1): S123-5.
49.	Changes in stroke epidemiology, prevention, and treatment.	Kinlay S	2011, Circulation 124(19): e494-6.
50.	Measuring and changing the quality of care via national registries.	Schwamm LH	2013, Stroke 44(6 Suppl 1):S132-5.
51.	Global Atlas on cardiovascular disease prevention and control	WHO	2011, WHO/HQ, Geneva
52.	Diet, nutrition and prevention of chronic diseases: report of a joint WHO/FAO expert consultation	WHO	2003, WHO/HQ, Geneva
53.	Food, nutrition, physical activity, and the prevention of cancer: a global perspective		2007, World Cancer Research Fund, American Institute for Cancer Research

54.	Essentials of human nutrition	Edited by Mann J and Truswell AS	2012, Oxford University Press
55.	Introduction to human nutrition. (The Nutrition Society Textbook).	Introduction to human nutrition. (The Nutrition Society Textbook).	2009 Wiley-Blackwell
56.	Modelling obesity trends and related diseases in Eastern Europe.	<u>Webber L, Kilpi F, Marsh T, Rtveladze K, McPherson K, Brown M.</u>	2012 Aug, Obes Rev. 13(8):744-51.
57	National, regional, and global trends in fasting plasma glucose and diabetes prevalence since 1980: systematic analysis of health examination surveys and epidemiological studies with 370 country-years and 2.7 million participants.	Danaei G, Finucane MM, Lu Y, Singh GM, Cowan MJ, Paciorek CJ et al.	2011, Lancet, 378(9785):31-40.
58.	Lifetime risk and projected population prevalence of diabetes.	Magliano DJ, Shaw JE, Shortreed SM, Nusselder WJ, Liew D, Barr EL, et al.	2008, Diabetologia 51(12):2179-86. IDF Diabetes Atlas fourth edition Diabetes and IGT
59.	The Diabetes Prevention Program Outcomes Study Research Group; prepared on behalf of the DPPOS Research Group. Long-term effects of the Diabetes Prevention Program interventions on cardiovascular risk factors: a report from the DPP Outcomes Study.	Orchard TJ, Temprosa M, Barrett-Connor E, et al.	2012, Diabet Med
60.	Cost-effectiveness of interventions to prevent and control diabetes mellitus: a systematic review.	Li R, Zhang P, Barker LE, Chowdhury FM, Zhang X.	2010, Diab Care

Numatom d stytoj s rašas:

Dalyko programoje d stysiantys profesoriai arba vyriausieji mokslo darbuotojai:

1. Prof. habil. dr. Abdonas Tamoši nas
2. Prof. habil. dr. Apolinaras Zaborskis
3. Prof. habil. dr. Daiva Rastenyt
4. Prof. dr. Elona Juozaityt
5. Prof. dr. K stutis Malakauskas
6. Prof. habil. dr. Žilvinas Padaiga
7. Prof. dr. J rat Klumbien
8. Prof. dr. Janina Petkevi ien
9. Prof. dr. Art ras In i ra

Dalyko programoje d stysiantys docentai ir moksl daktarai:

1. Doc. Vilma Kriau ionien
2. Doc. dr. Džilda Veli kien
3. Dr. Mindaugas Štelem kas